ISSN 2078-3744. Вісник Львів. ун-ту. Серія мех.-мат. 2015. Випуск 80. С. 112–116
Visnyk of the Lviv Univ. Series Mech. Math. 2015. Issue 80. P. 112–116

УДК 517.53

ЗВ'ЯЗОК МІЖ АСИМПТОТИКОЮ ЛОГАРИФМІЧНОЇ ПОХІДНОЇ ТА КУТОВОЮ ЩІЛЬНІСТЮ НУЛІВ ЦІЛОЇ ФУНКЦІЇ ПОВІЛЬНОГО ЗРОСТАННЯ

Мар'яна МОСТОВА

Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університецька, 1, Львів, 79000
e-mail: memyr23@gmail.com

Для довільної повільно зростаючої функції υ побудовано приклад цілої функції f нульового порядку, логарифмічна похідна якої зовні деякої C_0^2-множини еквівалентна лічильній функції нулів f і нулі f не мають кутової υ-щільності.

Ключові слова: ціла функція, логарифмічна похідна, нульовий порядок, кутова щільність.

1. Вступ і формулювання результатів. Нехай f — ціла функція скінченного додатного порядку ρ і цілком регулярного зростання [1]. Добре відомо, що цілком регулярне зростання цілої функції додатного нецілого порядку еквівалентне існуванню кутової щільності її нулів стосовно функції порівняння $r^{\rho(r)}$, де $\rho(r)$ — уточнений порядок функції f.

Позначимо через $F(z) = zf'(z)/f(z)$ — логарифмічну похідну функції f. Асимптотичні формули $F(z)$ для цілої функції ц. р. зр. f зовні деяких виняткових множин знайдено в [2], а в [3] доведено, що з асимптотики $F(z)$ випливає цілком регулярне зростання функції f. Ми розглянемо аналогічні задачі для цілих функцій нульового порядку.

Через L позначатимемо клас додатних, неспадних, необмежених, неперервно диференційовних на $\mathbb{R}_+$ функцій υ таких, що $r\upsilon'(r)/\upsilon(r) \to 0$ при $r \to +\infty$, $n(r) = n(r, 0, 2\pi)$ — лічильна функція нулів f, а через $H_0(\upsilon)$, $\upsilon \in L$, — клас цілих функцій f нульового порядку, для яких $0 < \Delta = \varlimsup_{r\to+\infty} n(r)/\upsilon(r) < +\infty$. Нехай $n(r, \alpha, \beta)$ — кількість нулів цілої функції в секторі $\{z\colon |z| \leqslant r, \alpha \leqslant arg\ z < \beta\}, 0 \leqslant \alpha < \beta < 2\pi$.

Будемо говорити, що нулі функції $f \in H_0(\upsilon)$ мають кутову υ-щільність, якщо існує границя

$$\Delta(\alpha, \beta) \colon = \lim_{r\to+\infty} \frac{n(r, \alpha, \beta)}{\upsilon(r)},$$

для всіх α і β, що не належать деякій не більше, ніж зліченній множині з $[0, 2\pi]$.

Нагадаємо, що множина $E \subset \mathbb{C}$ належить до класу C_0^2, якщо E — вимірна і $mes_2\,(E \cap C(r)) = o(r^2)$, $r \to +\infty$, де mes_2 — плоска міра Лебега, а $C(r) = \{z\colon |z| \leqslant r\}$.

Асимптотику логарифмічної похідної для $f \in H_0(v)$ знайдено в [4].

Теорема A. *Нехай $v \in L$, $f \in H_0(v)$ і нулі f мають кутову v-щільність. Тоді існує множина $E \in C_0^2$ така, що*

$$F(re^{i\varphi}) = \Delta v(r) + o(v(r)) = n(r) + o(v(r)), \quad z \to \infty, \quad z \notin E.$$

З теореми 1 випливає, що обернене твердження до теореми А неправильне.

Теорема 1. *Для довільної функції $v \in L$ існують функція $f \in H_0(v)$ і множина $E \in C_0^2$ такі, що*

$$F(re^{i\varphi}) = n(r) + o(1), \quad z = re^{i\varphi} \to \infty, \quad z \notin E \tag{1}$$

і нулі f не мають кутової v-щільності.

2. Доведення. Для доведення теореми 1 будемо використовувати такий наслідок з теореми Тепліца [[5], с. 326], який сформулюємо у вигляді леми.

Лема 1. *Нехай (x_n) і (y_n) нескінченно малі послідовності і для довільного $m \in \mathbb{N}$*

$$|y_1| + |y_2| + \ldots + |y_m| \leqslant K \ (K = const).$$

Тоді

$$z_n = x_1 y_n + x_2 y_{n-1} + \ldots + x_n y_1 \to 0, n \to +\infty.$$

Доведення теореми. Нехай v — довільна функція з класу L. Виберемо послідовність дійсних чисел r_k таку, що $r_k \nearrow +\infty$ при $k \to +\infty$ і

$$v(r_1) = 1, r_{k+1} > 2r_k, v(r_k) \in \mathbb{N}.$$

Приймемо $m_1 = v(r_1) = 1, m_k = v(r_k) - v(r_{k-1}), k \geqslant 2,$

$$v(r_k) > (k+1)v(r_{k-1}). \tag{2}$$

Нехай

$$f(z) = \prod_{k=1}^{+\infty} \left(1 - \left(\frac{z}{r_k}\right)^{m_k}\right).$$

Оскільки $m_k = v(r_k) - v(r_{k-1}) > kv(r_{k-1}) > k$ і для довільного $R > 0$ $(R/r_k)^{m_k} < (1/2)^k$, $k \geqslant k_0$, то ряд $\sum\limits_{k=1}^{+\infty} \left(\dfrac{z}{r_k}\right)^{m_k}$ — абсолютно і рівномірно збіжний в крузі $\{z\colon |z| \leqslant R\}$, а отже, $f(z)$ — ціла функція.

Нехай $r_n \leqslant r < r_{n+1}$. Тоді

$$n(r) = \sum_{k=1}^{n} m_k = v(r_1) + \sum_{k=2}^{n} (v(r_k) - v(r_{k-1})) = v(r_n) \leqslant v(r)$$

і для всіх α і β, $0 \leqslant \alpha < \beta < 2\pi$, отримаємо

$$n(r,\alpha,\beta) = (1+o(1))\frac{\beta-\alpha}{2\pi}\sum_{r_k\leqslant r} m_k = (1+o(1))\frac{\beta-\alpha}{2\pi}\upsilon(r_n),\ r\to+\infty.$$

Звідси, завдяки (2), отримуємо, що

$$\varlimsup_{r\to+\infty}\frac{n(r,\alpha,\beta)}{\upsilon(r)} = \lim_{n\to+\infty}\frac{n(r_n,\alpha,\beta)}{\upsilon(r_n)} = \frac{\beta-\alpha}{2\pi},$$

$$\varliminf_{r\to+\infty}\frac{n(r,\alpha,\beta)}{\upsilon(r)} = \lim_{n\to+\infty}\frac{n(r_{n+1}-0,\alpha,\beta)}{\upsilon(r_{n+1})} = \frac{\beta-\alpha}{2\pi}\lim_{n\to+\infty}\frac{\upsilon(r_n)}{\upsilon(r_{n+1})} = 0.$$

Отже, нулі f не мають кутової υ-щільності.

Легко бачити, що

$$F(z) = \sum_{k=1}^{+\infty}\frac{(-m_k)(z/r_k)^{m_k}}{1-(z/r_k)^{m_k}} = \sum_{k=1}^{n}\frac{m_k}{1-(r_k/z)^{m_k}} + \sum_{k=n+1}^{+\infty}\frac{m_k(z/r_k)^{m_k}}{(z/r_k)^{m_k}-1} =$$

$$= \sum_{k=1}^{n} m_k + \sum_{k=1}^{n}\frac{m_k(r_k/z)^{m_k}}{1-(r_k/z)^{m_k}} + \sum_{k=n+1}^{+\infty}\frac{m_k(z/r_k)^{m_k}}{(z/r_k)^{m_k}-1}.$$

Звідси для $r_n \leqslant |z| = r < r_{n+1}$

$$|F(z)-n(r)| \leqslant \left|\sum_{k=1}^{n}\frac{m_k(r_k/z)^{m_k}}{1-(r_k/z)^{m_k}}\right| + \left|\sum_{k=n+1}^{+\infty}\frac{m_k(z/r_k)^{m_k}}{(z/r_k)^{m_k}-1}\right| = |\Sigma_1| + |\Sigma_2|. \qquad (3)$$

Далі для $r_n\left(1+1/\sqrt{m_n}\right) \leqslant |z| \leqslant r_{n+1}\left(1-1/\sqrt{m_{n+1}}\right)$ отримаємо

$$\left(\frac{r_n}{|z|}\right)^{m_n} \leqslant \left(1+\frac{1}{\sqrt{m_n}}\right)^{-m_n} \leqslant 2^{-\sqrt{m_n}},$$

$$\left(\frac{|z|}{r_{n+1}}\right)^{m_{n+1}} \leqslant \left(1-\frac{1}{\sqrt{m_{n+1}}}\right)^{m_{n+1}} \leqslant 2^{-\sqrt{m_{n+1}}}.$$

Тоді

$$\left|\frac{1}{1-(r^n/|z|)^{m_n}}\right| < \frac{1}{1-2^{-\sqrt{m_n}}} < 2,$$

$$\left|\frac{1}{(|z|/r_{n+1})^{m_{n+1}}-1}\right| \leqslant \frac{1}{1-1/2^{-\sqrt{m_{n+1}}}} < 2.$$

Для $k \leqslant n-1$ правильні такі оцінки:

$$\left(\frac{r_k}{|z|}\right)^{m_k} \leqslant \left(\frac{r_{n-1}}{r_n}\right)^{m_k} \leqslant \left(\frac{1}{2}\right)^{m_k} \leqslant \frac{1}{2},$$

$$\frac{r_k}{r_n} = \frac{r_k}{r_{k+1}}\cdot\frac{r_{k+1}}{r_{k+2}}\cdot\ldots\cdot\frac{r_{n-1}}{r_n} \leqslant \left(\frac{1}{2}\right)^{n-k}.$$

Отже,

$$|\Sigma_1| \leqslant \sum_{k=1}^{n-1}\frac{m_k(r_k/r)^{m_k}}{|1-(r_k/z)^{m_k}|} + m_n\left(\frac{r_n}{r}\right)^{m_n}\left|1-\left(\frac{r_n}{z}\right)^{m_n}\right|^{-1} \leqslant \sum_{k=1}^{n-1}\frac{m_k(r_k/r_n)^{m_k}}{1-(r_k/r_n)^{m_k}} +$$

$$+2m_n\left(1+\frac{1}{\sqrt{m_n}}\right)^{-m_n}\leqslant 2\sum_{k=1}^{n-1}m_k(r_k/r_n)^{m_k}+2\frac{m_n}{e^{\sqrt{m_n}}}\leqslant 2\sum_{k=1}^{n-1}m_k2^{(k-n)m_k}+o(1),\ n\to+\infty.$$

Прийнявши $x_l=m_k/2^{m_k},\ y_l=1/2^{km_k}$, з леми 1 одержуємо

$$|\Sigma_1|=o(1),\ n\to+\infty. \tag{4}$$

Далі, аналогічно до оцінки $|\Sigma_1|$, отримуємо

$$|\Sigma_2|\leqslant\sum_{k=n+2}^{+\infty}\frac{m_k(r/r_k)^{m_k}}{|(z/r_k)^{m_k}-1|}+m_{n+1}\left(\frac{r}{r_{n+1}}\right)^{m_{n+1}}\left|\left(\frac{z}{r_{n+1}}\right)^{m_{n+1}}-1\right|^{-1}<$$

$$<\sum_{k=n+2}^{+\infty}\frac{m_k(r_{n+1}/r_k)^{m_k}}{1-(r_{n+1}/r_k)^{m_k}}+2m_{n+1}\left(1-\frac{1}{\sqrt{m_{n+1}}}\right)^{m_{n+1}}\leqslant$$

$$\leqslant 2\sum_{k=n+2}^{+\infty}\frac{m_k}{2^{(k-n)m_k}}+2\frac{m_{n+1}}{e^{\sqrt{m_{n+1}}}}=o(1),\ n\to+\infty. \tag{5}$$

Отже, з (3)-(5) для $z\notin E=\bigcup\limits_{k=1}^{+\infty}\left(r_k-r_k/\sqrt{m_k},\ r_k+r_k/\sqrt{m_k}\right)$ виконується (1). Залишається довести, що $E\in C_0^2$. Справді, для $r_n\leqslant r\leqslant r_{n+1}/2$ матимемо

$$mes_2\ (E\cap C(r))\leqslant\sum_{k=1}^{n}\left(r_k^2(1+\frac{1}{\sqrt{m_k}})^2-r_k^2\right)=\sum_{k=1}^{n}\left(2\frac{r_k^2}{\sqrt{m_k}}+\frac{r_k^2}{m_k}\right)\leqslant$$

$$\leqslant 3r_n^2\sum_{k=1}^{n}\frac{(r_k/r_n)^2}{\sqrt{m_k}}\leqslant 3r^2\sum_{k=1}^{n}\frac{2^{(k-n)2}}{\sqrt{m_k}}.$$

Прийнявши $x_l=1/\sqrt{m_l},\ y_l=1/4^l$, за лемою 1 отримуємо

$$mes_2\ (E\cap C(r))=o(r^2),\ r\to+\infty.$$

Аналогічно, для $r_{n+1}/2\leqslant r\leqslant r_{n+1}$

$$mes_2\ (E\cap C(r))\leqslant\sum_{k=1}^{n+1}\left(r_k^2(1+\frac{1}{\sqrt{m_k}})^2-r_k^2\right)\leqslant 3r_{n+1}^2\sum_{k=1}^{n+1}\frac{(r_k/r_{n+1})^2}{\sqrt{m_k}}\leqslant$$

$$\leqslant 12r^2\sum_{k=1}^{n+1}\frac{2^{(k-n-1)2}}{\sqrt{m_k}}=o(r^2),\ r\to+\infty.$$

Отже, з останніх двох співвідношень

$$mes_2\ (E\cap C(r))=o(r^2),\ r\to+\infty,$$

що доводить теорему 1.

Література

1. *Левин Б.Я.* Распределение корней целых функций. – М.: Гос.-тех. изд-во, 1956. — 632с.
2. *Гольдберг А.А.* Асимптотика логарифмической производной целой функции вполне регулярного роста / А.А. Гольдберг, Н.Е. Коренков // Сиб. мат.ж. — 1980. — Т.21., №3. — С.63–79.

3. *Гольдберг А.А.* Асимптотическое поведение мероморфных функций вполне регулярного роста и их логарифмических производных/ А.А. Гольдберг, Н.Н. Строчик // Сиб. мат. ж. — 1985. — Т.26., №6. — С.29–38.
4. *Заболоцький М.В.* Логарифмічна похідна і кутова щільність нулів цілої функції нульового порядку/ М.В. Заболоцький, М.Р. Мостова // Укр. матем. журн. — 2014. — Т.66., №4. — С.473–481.
5. *Фихтенгольц Г.М.* Курс дифференциального и интегрального исчисления. Т.2. — М.: ФИЗМАТЛИТ, 2001. — 810с.

Стаття: надійшла до редколегії 23.02.2015.
доопрацьована 12.05.2015.
прийнята до друку 11.11.2015.

RELATIONSHIP BETWEEN THE ASYMPTOTIC OF LOGARITHMIC DERIVATIVE AND ANGULAR DENSITY OF ZEROS FOR AN ENTIRE FUNCTION OF SLOW GROWTH

Mariana MOSTOVA

Ivan Franko National University of Lviv,
Universytetska Str., 1, Lviv, 79000
e-mail: memyr23@gmail.com

For any slowly increasing function v we have constructed an example of a function f of zero order, the logarithmic derivative of which outside of some C_0^2-set is equivalent to the zero counting function of f and zeros of f do not have angular v-density.

Key words: entire function, logarithmic derivative, zero order, angular density.